

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.494/2017/5.szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a Kolozsvári és Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2017. március 29. napján kelt 6.P.20.820/2016/17. számú ítélete ellen a felperes 19. és az alperes 20. sorsszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **helybenhagyja** azzal a pontosítással, hogy az alperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték 83 302 (nyolcvanháromezer-háromszázketty) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 135 000 (százharmincötezer) Ft másodfokú perköltséget, valamint a Magyar Államnak az állami adóhatóság felhívására 375 619 (háromszázhetvenötezer-hatszázötvenkilenc) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) és a felperes 2008. május 6. napján deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással az **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú, Skoda Octavia típusú gépjármű vételárának a finanszírozására, amely alapján az alperes 3 941 820 Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztő részletek összegét és esedékességét, az összes törlesztő részlet összegét (5 918 640 Ft), a törlesztő részletek számát (120 hónap) és a teljes hiteldíj mutatót (9,87 %). A mértékadó devizanemet svájci frankban határozták meg. A kamat- és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és kamatváltozás II.) elszámolási módjaként az ún. fix deviza konstrukcióban állapodtak meg.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységre vonatkozó **(üzletszabályzat 1. jelölése)** számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

I.7.: „Fix deviza konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik rendkívüli kamat és/vagy árfolyam esemény.”

- I.17.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”

- I.22.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam"
 - I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzüpi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja."
 - I.24.: „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján"
 - I. 25.: „Kamatváltozás:
 - b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:
- $$\text{Kamatváltozás II.} = \text{fizetési kötelezettség} \times ((\text{fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam} / \text{mértékadó árfolyam}) - 1).$$
- IV.7.: „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap."
 - IV.9.: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni."
 - V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem" nem magyar forint (HUF), a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkor intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és a Euró keresztárfolyamának változása."
 - VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg".
 - XI. 1. pont: „A kölcsönszerződés futamideje a Felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a Kamatváltozás I. és II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig."
 - XI.4.: „Rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetén a Hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztőrészekre jutó kamatváltozás II-t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni."

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 4. pontja szerint az alperes a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette. A felek a vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (opciós szerződés 6.) pont). Az opciós szerződés 7. pontja a vételi jog gyakorlásának feltételeit rögzíti, amely szerint az alperes a vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban - az esedékességet követő 15 napon belül - akár

részben, vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül.

Az alperes a szerződéses jogviszony tartama alatt a szerződéskötéskor hatályos Üsz. helyébe a **(üzletszabályzat 2. jelölése)** számú üzletszabályzatát léptette, amelynek „zárt opcióról” rendelkező V.6. pontja szerint a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja, az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti elszámolást elkészítette, abban az induló ügyleti kamatláb értékét 9,59 %-ban határozta meg, az elszámolás felülvizsgáltnak minősül.

A szerződés 2015. VI. 24. napján az alperes felmondása következtében megszűnt.

A felperes módosított keresetében a szerződés érvénytelenségének a megállapítását kérte, és az alperes kötelezését az **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Skoda Octavia típusú gépjármű törzskönyvének a kiadására. A szerződés érvénytelenségét a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjaiban foglaltakra alapította, az ott írt kötelező tartalmi elemek szerződésben való feltüntetésének hiánya miatt. Kifejtette, nem terheli árfolyamkockázat viselésére vonatkozó kötelezettség, mert érvénytelen az Üsz. V.6. pontja, az árfolyamkockázatról tájékoztatást nem kapott, külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. Megítélése szerint az árfolyamkockázat viselésére azért sem kötelezhető, mert a kamatkikötés hiánya és a THM valótlán százalékos értékének feltüntetése miatt nem tekinthető a szerződés deviza alapúnak. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte a 3 941 820 Ft kölcsönösszeg és ezen összeg jegybanki alapkamata erejéig. A törzskönyv kiadása iránti keresetét arra alapította, hogy az opciós jog gyakorlására nyitva álló határidő eltelt, ezért az alperes a törzskönyvet nem tarthatja birtokában.

Az alperes ellenkérelmében nem vitatta az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének a hiányát, és a szerződés erre alapított érvénytelenségét. Annak jogkövetkezményeként azonban kérte, hogy a bíróság a szerződést nyilvánítsa érvényessé akként, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét 9,59 %-ban tüntesse fel. Egyebekben a kereset elutasítását kérte. Vitatta a felperes által hivatkozott egyéb érvénytelenségi okok fennálltát. Védekezése szerint a felek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, amely alapján a mértékadó devizanem és a forint árfolyamának változásából fakadó kockázat a felperest terheli. Kiemelte, a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseinek kellő gondossággal történő áttanulmányozása esetén ez a felperes számára felismerhető volt. Hangsúlyozta, a kikötött vételi jog ún. zárt opció, amelyet a szerződéskötéskor hatályos Üsz. helyébe 2009. augusztus 1. napjától lépő **(üzletszabályzat 2. jelölése)** megjelölésű üzletszabályzat V.6. pontja egyértelművé tesz. Erre tekintettel vételi jogát a szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja. Érvelése szerint az Üsz. általa megjelölt rendelkezései alátámasztják, hogy a törzskönyv a kölcsönszerződés önálló atipikus biztosítéka.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felek között 2008. május 6. napján létrejött kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az induló ügyleti kamat értékét évi 9,59 %-ban határozta meg. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek az **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Skoda Octavia típusú gépjármű törzskönyvét. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest 189 207 Ft, az alperest 47 302 Ft illeték megfizetésére kötelezte, marasztalta továbbá a felperest az alperes 80 000 Ft ügyvédi munkadíjból álló perköltségében. Megállapította, az ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiánya miatt a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés

c) pontja alapján érvénytelen. Ezt az érvénytelenségi okot azonban a felülvizsgált elszámolásban szereplő induló ügyleti kamat értékének feltüntetésével kiküszöbölhetőnek ítélte. Alapvetően minősítette azt a felperesi hivatkozást, miszerint árfolyamkockázat viselésére az erről való tájékoztatás hiányában nem kötelezhető. Megállapította, külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült ugyan, ez azonban nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét. Hangsúlyozta, a felperes a személyes előadásából kitűnően tudott a szerződés deviza alapúságáról, az azzal együtt járó árfolyamkockázatról, és arról is, hogy az árfolyamváltozás a futamidő végén kerül elszámolásra, emellett az üzletszabályzat megjelölt rendelkezései, különösen a V.6. pontja egyértelmű rendelkezést tartalmaz az árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan. Nem osztotta az alperesnek a törzskönyv kiadására vonatkozó kereseti kérelemmel kapcsolatos érvelését. Álláspontja szerint az Üsz. VI.1. pontjából az következik, hogy a törzskönyv alperes részére történő megküldésével a felek az alperes vételi jogát kívánták biztosítani, miután pedig az opciós szerződés megszűnt, az alperesnek nincs jogalapja a törzskönyv birtokban tartására.

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezett.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 100 000 Ft megfizetésére, másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróságnak új határozat hozatalára utasítására irányult. Fellebbezésének a másodfokú eljárásban módosított indokai szerint fenntartotta azt az álláspontját, hogy a kamatkikötés hiánya és a THM valótlán százalékos értékének feltüntetése miatt a szerződés nem deviza alapú szerződés, továbbá az árfolyam-különbözet fizetésének kötelezettsége a kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya, és az Üsz. V.6. pontjának az érvénytelensége miatt nem terheli. Érvelése szerint az Üsz. általa megjelölt rendelkezéseiből (I.17., I.22., I.24., I.25.b. pontjából) sem lehet következtetést levonni az árfolyamváltozásról való tájékoztatás megtörténte, emellett ezek a rendelkezések fogalom-meghatározások, nem pedig szerződési feltételek, ezért azok nem keletkeztethetnek számára árfolyam-különbözet fizetési kötelezettséget, s ha mégis, az Üsz.I.23. pontja értelmében az legfeljebb 25 % mértékig terheli. Kiemelte, e szerződési feltételek, valamint az Üsz. V.6. pontjában írtak a szokásostól eltérő rendelkezéseket tartalmaznak, ezért az 1959-es Ptk. 205/B. § (2) bekezdésében írt feltételek megvalósulásának hiányában nem váltak a szerződés részévé. Kifejtett álláspontjának alátámasztására hivatkozott a 2008/48. EK irányelvre, az Európai Unió Bírósága C/42-15. számú ügyben hozott határozatára, továbbá az Alkotmánybíróság III/773/2015. számú határozatára, sérelmezve azok elsőfokú bíróság általi figyelmen kívül hagyását. Támadta az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezését is. Álláspontja szerint tévesen határozta meg az elsőfokú bíróság a pervesztesség-pernyertesség arányát, keresete ugyanis kizárólag az Üsz.V.6. pontjának érvénytelensége körében nem vezetett eredményre.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv kiadására irányuló kereset elutasítását kérte, változatlanul fenntartva az elsőfokú eljárás során kifejtett álláspontját. Vitatta az opciós jog megszűnését. Ettől eltérő álláspont elfogadása esetére fenntartotta azt a hivatkozását, miszerint mind a szerződéskötéskor hatályos, mind pedig az annak helyébe lépő üzletszabályzat általa megjelölt pontjai alapján mindaddig jogosult a törzskönyv birtokban tartására, amíg a felperes a szerződésből eredő kötelezettségét maradéktalanul nem teljesítette. A törzskönyv átadásának a kölcsönszerződéshez kapcsolódó biztosítéki jellege alátámasztására hivatkozott az Üsz. II.1.e. és VI.2-3. pontjaiban írtakra. Részletezte azokat a szempontokat, amelyek alapján a törzskönyv biztosítékba adása mindkét fél számára kedvezőbb az egyéb jogszabályban rögzített biztosítékoknál. Utalt arra, nem ért egyet a Kúria e tárgyban elfoglalt álláspontjával, azt részletezett érvei alapján okszerűtlennek minősítette. Álláspontjának alátámasztásául bírósági ítéletekre hivatkozott.

Fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet felperes fellebbezésével érintett rendelkezéseinek a helybenhagyását kérte. Bejelentette, a felperes keresetlevél benyújtásakor nyilvántartott tartozásának összege 4 510 970 Ft, a fellebbezés előterjesztésekor 4 595 237 Ft volt.

Mindkét fellebbezés **alaptalan**.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont következtetése is helytálló, az ítéletábra érdemi döntésével és annak indokaival is egyetért, a fellebbezésekben foglaltakra figyelemmel kiemeli az alábbiakat.

Az ítéletábra előrebocsátja, a per tárgyát képező szerződés az ún. DH törvények hatálya alá tartozik. A 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) 37. § (1) bekezdése értelmében az e törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének a megállapítását - az érvénytelenség okától függetlenül - a bíróságtól a fél csak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek - a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának - alkalmazására is kiterjedően kérheti, és a felek közötti elszámolásra kiterjedő és összecszerűen is megjelölt, határozott kérelmet kell előterjesztenie. A felperes keresete e jogszabályi követelményeknek nem felelt meg, mert elszámolásra kiterjedő keresete nem volt. Ez azonban a fellebbezés érdemi elbírálását nem érinti, mert az elsőfokú bíróság e körben hiánypótlást nem rendelt el, a jogorvoslati kérelemben kért marasztalási igényre tekintettel pedig a kereset megfeleltethető a jogszabályi követelményeknek.

A felperes marasztalási keresetét arra alapította, hogy a svájci frank forinthez viszonyított árfolyamának változásából eredő fizetési kötelezettség nem terheli, mert nem kapott az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében írt kockázatfeltáró nyilatkozat hiányában, érvénytelen az Üsz. V.6. pontja, továbbá az árfolyamkülönbözet viselésével kapcsolatos, a fellebbezésében konkrétan megjelölt üzletszabályzati rendelkezések az általános gyakorlattól eltérőek, s miután ezekre vonatkozóan nem történt külön figyelemfelhívás, azok nem váltak a szerződés részévé. Fellebbezésében hivatkozott továbbá arra is, az árfolyamviselés kockázata legfeljebb 25 %-ig terheli az Üsz. I.23. pontjának rendelkezése alapján.

Ez utóbbi két hivatkozás kapcsán az ítéletábra rámutat, hogy a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint a fellebbezési eljárásban is érvényesül a kérelemhez kötöttség elve, amelynek értelmében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálja felül. A másodfokú eljárásban azonban a keresetet megváltoztatni nem lehet (Pp. 247. § (1) bekezdés), és főszabály szerint nem lehet új tényeket előadni (Pp. 235. §). Az a felperesi előadás, miszerint az általa megjelölt szerződési feltételek nem váltak a szerződés részévé, a kereset ténybeli alapjának megváltoztatását jelenti, hiszen erre az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott. Az az előadás pedig, hogy az árfolyamváltozás 25 % mértékig terheli, a kereset jogalapjának a megváltoztatása, ezen előadásból ugyanis az következik, hogy a felek az érvényes szerződésben az árfolyamváltozásból eredő kockázatot korlátozták. A kifejtettek tekintettel a keresetváltoztatásnak minősülő fenti felperesi hivatkozások érdemi vizsgálatára a másodfokú eljárásban nem kerülhetett sor.

A másodfokú eljárás tárgyát képező jogvita elbírálása szempontjából lényeges, hogy a felek - a felperes álláspontjától eltérően - deviza alapú jogügyletet kötöttek. A devizaalapú jogügylet lényege, hogy a felek a hitelezőnek és az adósnak a kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt

devizában határozzák meg (kírovó pénznem), és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerovó devizanem). E szerződéstípusnál az adós viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig csökkenését eredményezi (6/2013. PJE határozat 1. pont). A perbeli üzletszabályzat felperes által támadott V.6. pontjában rögzített feltétel a deviza alapú szerződés lényegéhez kapcsolódó - az árfolyamváltozásból eredő - kockázat felperes általi vállalását jelenti, következésképpen a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek tisztességtelensége az 1959-es Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdése értelmében nem vizsgálható, és a 2009. május 22. napjától hatályos (5) bekezdés szerint is csak akkor állapítható meg, ha az - a szerződés egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve - nem világos, nem érthető. A vizsgálat részletes szempontjait meghatározó 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. fent hivatkozott rendelkezésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

A Hpt. szerződéskötés időpontjában hatályos 203. § (6) és (7) bekezdésének rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletre gyakorolt hatását. A perbeli jogügylet kapcsán nem vitásan külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, ennek hiánya azonban a szerződés érvényességét nem érinti. A külön kockázatfeltáró nyilatkozatban történő tájékoztatás hiányában a szerződés rendelkezései illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Az egyedi szerződésben szereplő feltételek („mértékadó devizanem: CHF”, „fix deviza konstrukció”) valamint az Üsz. felperes fellebbezésében is megjelölt egyéb rendelkezései (I.17., I.22., I.24., I.25.b.) és az a V.6. pontban foglalt feltétel egyértelműen kifejezésre juttatják a deviza alapú kölcsönszerződés lényegi sajátosságát, azaz hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot, amelynek nincs felső határa. Tény, hogy az Üsz. I. fejezetében szereplő egyes rendelkezések fogalom-meghatározások, amelyek a szerződés deviza alapúságához kapcsolódó értelmező rendelkezések, azok és a szerződési feltételek a szerződés tartalmát együttesen határozzák meg.

Ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz. ún. fix deviza konstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztőrészleteket az adósnak a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie. Lényeges emellett, hogy a felperes a szerződéskötéskor választhatott, a fix vagy a normál devizakonstrukció szerint kéri az árfolyam-különbözet elszámolását. A felperes élt ezzel a választási lehetőséggel, az egyedi szerződésben a fix

konstrukciót jelölte be. Ahhoz viszont, hogy a két lehetőség között választani tudjon, tisztában kellett lennie a kettő közötti különbséggel, és ebből adódóan magának a devizaalapú konstrukciónak a lényegével, valamint az abban rejlő kockázattal.

Helyesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy a felperes számára a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseinek körültekintő és gondos átolvasása alapján felismerhetőnek kellett lennie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek, illetve az árfolyamváltozás valós kockázatot jelent, amely korlátozás nélkül őt terheli.

Ettől eltérő tájékoztatás megtörténtét a felperes sem állította. Személyes meghallgatása során - ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - a felperest az értékesítő tájékoztatta arról, hogy a svájci frank és a forint árfolyamának megváltozása következtében a futamidő meghosszabbodhat. Személyes nyilatkozatából kitűnően felismerte, hogy az árfolyamváltozásából eredően fizetési kötelezettsége keletkezhet. Lényegében csupán azt kifogásolta, hogy az alperes az árfolyamváltozásából eredő különbözetet a szerződésben rögzített futamidő lejártát megelőzően kiterhelte, ez azonban nem érvénytelenségi, hanem elszámolási kérdés.

A felperes által hivatkozott 2008/48. EK irányelv rendelkezéseit a magyar jogba a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv. (a továbbiakban Fnyhtv.) ültette át. A törvénynek a jelen jogvita szempontjából releváns rendelkezéseit a „Hitelezést megelőző tájékoztatás” című fejezet tartalmazza. A törvény 6. §-a - a 2008/48. EK irányelvben foglaltakat átvéve - pontokba szedve, egzakt módon határozza meg az adatok és információk azon körét, amelyeket a hitelezőnek a hitelszerződés megkötését megelőző szakaszban meg kell adnia. A tájékoztatás célja, hogy a fogyasztó a különböző hitelszerződésekre vonatkozó ajánlatok összehasonlítása alapján a hitelszerződés megkötése tekintetében megalapozott döntést hozzon (Fnyhtv. 6. § (2) bekezdés). Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést azonban sem a 2008/48. EK irányelv, sem az Fnyhtv. nem tartalmaz, emellett a hitelező mulasztásához nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét.

A felperesi állásponttal szemben az Európai Unió Bírósága C/42-15. számú ügyben hozott határozatából nem vonható le az a következtetés, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya miatt a fogyasztót csak a tőke visszafizetésének kötelezettsége terheli. A bíróság ebben az előzetes döntéshozatali eljárásban a 2008/48. EK irányelv egyes rendelkezéseinek értelmezését illetően foglalt állást. Az irányelv azonban - az előzőekben írtak szerint - az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést nem tartalmaz, s ebből adódóan a hivatkozott határozatnak sincs az árfolyamkockázat viselésével összefüggésbe hozható megállapítása.

Alaptalanul kifogásolta a felperes, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta döntése során az Alkotmánybíróság III/773/2015. számú határozatában és a Kúria 2/2014. PJE határozatában foglaltakat. A III/773/2015. AB határozat tárgya a Kúria 2/2014. PJE határozat rendelkező részének 1. pontja, és az ahhoz kapcsolódó indokolás III/1. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezés volt, amelyet az Alkotmánybíróság alaptalannak ítélt és elutasított. Ez azt jelenti, a jogvita elbírálása során irányadónak tekintendő a PJE határozat, amelyre egyéb iránt a felperes fellebbezését maga is alapította. Az elsőfokú bíróság - a fent részletezettek szerint - a jogegységi döntésben foglalt iránymutatás helyes alkalmazásával állapította meg, hogy a szerződés rendelkezései alapján az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Miután a kölcsönszerződés érvénytelensége kizárólag az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének elmaradása miatt volt megállapítható, tekintetbe véve továbbá, hogy ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölése a felek közötti elszámolást nem érintette, alaptalan a felperes szerződés érvénytelenségére alapított marasztalási igénye is.

Ugyanakkor az alperes is alaptalanul támadta az elsőfokú ítélet törzskönyv kiadására kötelező rendelkezését. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperes az opciós jog biztosítékeként tarthatta a birtokában a törzskönyvet, és miután az opciós joga az annak alapításától számított öt év elteltével megszűnt anélkül, hogy e jogát gyakorolta volna, nincs jogcíme a felperest, mint a gépjármű tulajdonosát megillető törzskönyv birtokában tartására. Az alperes érvelésével szemben sem az opciós szerződésnek, sem a kölcsönszerződés részét képező alperesi üzletszabályzatnak nincs olyan rendelkezése, amely alátámasztaná az alperesnek azt az álláspontját, miszerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződés atipikus biztosítója. Az opciós szerződés 6. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.” Az idézett szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani.

Az Üsz. alperes által hivatkozott IV.9. pontja - az opciós szerződés 4. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. A fizetési kötelezettségek teljesítése - az Üsz. IV.9. pontja nyelvtani értelme szerint - csak azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt.

Téves az alperesnek az az álláspontja, miszerint a - érvelése szerint a szerződés részévé váló - **(üzletszabályzat 2. jelölése)** megjelölésű üzletszabályzat V.6. pontja értelmében a javára kikötött opciós jog mint ún. „zárt opció” alapján a vételi jogát az annak gyakorlására alapot adó feltétel bekövetkeztétől, azaz a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének elmulasztását követő 15. naptól, vagy a szerződés felmondásától számított 5 éven belül gyakorolhatja. Az alperes által hivatkozott „zárt opció” intézményét sem a Ptk., sem más jogszabály nem ismeri, nem szabályozza, emellett sem az opciós szerződés, sem pedig az említett üzletszabályzat alperes által hivatkozott V.6. pontja nem tartalmaz az alperes állítása szerinti rendelkezést. Az opciós szerződés 4. pontja egyértelműen - az 1959-es Ptk. 375. § (4) bekezdése szerint alkalmazandó 374. § (2) bekezdésében írtakkal összhangban - rögzíti, hogy a hitelező (az alperes) a vételi jogot legfeljebb a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt gyakorolhatja. Az opciós szerződés 7. pontja illetve a **(üzletszabályzat 2. jelölése)** megjelölésű üzletszabályzat V.6. pontja ennek az 5 éves időtartamnak sem a kezdő, sem a végső időpontját nem szabályozza a 4. pontban írtaktól eltérően, csupán azokat a feltételeket határozza meg, amelyek bekövetkezése szükséges ahhoz, hogy az alperes élhessen e jogával. E rendelkezés értelmében tehát az alperes az opciós szerződésben kikötött feltételek

beálltától kezdődően gyakorolhatja vételi jogát az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt, ez pedig a szerződéskötéstől számított - és nem a feltétel bekövetkeztétől irányadó - 5 év. Erre tekintettel az ítéletábra nem vizsgálta, hogy az új üzletszabályzat a felek szerződésének részévé vált-e. Azt maga az alperes sem állította, hogy az opciós szerződés megkötésétől számított 5 év eltelte előtt gyakorolta volna vételi jogát, így az megszűnt, következésképpen e jogra alapítottan nem tarthatja magánál a törzskönyvet.

Az alperes fellebbezési érvelésével szemben önmagában az, hogy az opciós szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, miszerint az opciós jog megszűnésével az alperes köteles kiadni a törzskönyvet, még nem jelenti azt, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga nem minősülhet az opciós jog biztosítékának. Ezzel ellentétes következtetés nem vonható le az Üsz. VI.1., VI.2. és VI.3. pontjában foglaltakból sem.

Nem ért egyet az ítéletábra az alperesnek azzal a hivatkozásával sem, miszerint a Kúria Pfv.V.21.971/2015/6. számú ítélete okszerűtlen következtetésen alapulna. Éppen ellenkezőleg, az ítéletábra mindenben osztja a Kúria álláspontját, nevezetesen hogy a felek megállapodásának irányadó rendelkezései, azaz az Üsz. IV.9. és VI.1. pontja, valamint az opciós szerződés 6. pontjának szerkezetéből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként csak az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Csupán utal az ítéletábra arra, a perbeli jogvita elbírálása szempontjából közömbös az alperes által hivatkozott más ítéletek tartalma, azok a jelen perben eljáró bíróságot nem kötik.

Annyiban helytálló a felperes fellebbezése, hogy az elsőfokú bíróság tévesen határozta meg a per tárgyának értékét. Az elsőfokú eljárásban - a fentebb kifejtettek szerint - a szerződés érvénytelenségéhez kapcsolódóan marasztalási keresetet nem terjesztett elő, így e tekintetben a perérték az elsőfokú bíróság által meghatározott 3 941 820 Ft. Az elsőfokú bíróság azonban figyelmen kívül hagyta, hogy a felperes ezt meghaladóan a törzskönyv kiadását is kérte, amelyre tekintettel a pertárgy értéke helyesen 4 541 820 Ft. Téves a felperesnek a pervesztesség-pernyertesség körében tett előadása. Lényeges ugyanis, hogy a felperes a kölcsönszerződés érvénytelenségét több érvénytelenségi ok fennállására, és számos szerződési feltétel érvénytelenségére alapította, amelyek közül kizárólag a kamat feltüntetésének hiánya miatti érvénytelenségre való hivatkozása bizonyult megalapozottnak. Sikertelenül perelt továbbá az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét illetően is, hiszen az általa kért hatályossá nyilvánítás helyett a bíróság a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította. Minderre figyelemmel a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított kereset tekintetében az elsőfokú bíróság a pervesztesség-pernyertesség arányát helyesen határozta meg 20-80 %-ban a felperesre terhesebben. Tény ugyanakkor, hogy a felperes törzskönyv kiadására vonatkozó keresete megalapozottnak bizonyult. Minderre figyelemmel a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított kereset tekintetében az alperes abszolút pernyertessége 2 365 092 Ft, amelyre tekintettel 150 183 Ft ügyvédi munkadíjra tarthatna igényt a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és 4/A. §-a alapján. Ugyanakkor a felperes javára a törzskönyv kiadására vonatkozó keresetének megalapozottságára tekintettel - az e tekintetben meg nem határozható perértékre figyelemmel - az IM rendelet 3. § (3) bekezdése és 4/A. §-a alapján - négy munkaóra figyelembevételével - 25 400 Ft perköltség lenne megállapítható. A nagyobb arányú pervesztessége alapján tehát az elsőfokú bíróság által megállapítottnál az alperest magasabb összegű perköltség illetné, ezért nincs mód a felperes által fizetendő elsőfokú perköltség összegének a leszállítására. Tény ugyanakkor, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a törzskönyv kiadása iránti keresettel kapcsolatosan fizetendő

elsőfokú eljárási illeték összegét, amely a kifejtettek szerint az alperest terheli, ezért az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének erre vonatkozó rendelkezését pontosította (Pp. 253. § (3) bekezdés).

A kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részének érintetlenül hagyása mellett a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét - az illeték viselésére vonatkozó rendelkezésének a pontosításával - helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban mindkét fellebbezés eredménytelennek bizonyult, így mind a felperes, mind az alperes maga köteles viselni a saját fellebbezése alapján felmerült másodfokú eljárási illetéket. A felperes illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesült, ezért a feljegyzett és a fellebbezés előterjesztésének időpontjában meghatározott fellebbezési érték (100 000 Ft követelt túlfizetés + 4 595 237 Ft alperes által nyilvántartott felperesi tartozás = 4 695 237 Ft) alapján számított fellebbezési eljárási illeték megfizetésére az ítélet tábla az Itv. 74. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte. Az alperes fellebbezésére az eljárási illetéket leróta, így arról az ítélet táblának nem kellett rendelkeznie.

A nagyobb arányú pervesztességre tekintettel az ítélet tábla a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alperes - 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése, (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló - kis kerekítéssel -, 135 000 Ft-ban meghatározott másodfokú perköltségének a megfizetésére.

S z e g e d , 2017. október 25.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
táblabíró